

Nr 100.

Av herr **Wahlund m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning om anslag till bidrag till byggnadsarbeten vid vissa lantbruksundervisningsanstalter.*

Frågan om att förbättra den lägre lantbruksundervisningen, att genom ökat statsunderstöd till anläggningar, driftkostnader och elevstipendier utbygga och intensifiera utbildningen inom jordbruket har länge diskuterats för att till sist genom beslut av 1939 års riksdag nå fram till en lösning. Tyvärr blev denna lösning dock endast skenbar. Vid 1940 års riksdag beslöts nämligen att göra inskränkningar i den av 1939 års riksdag antagna nya organisationen för denna undervisning. Motivet härtill var hänsynen till det statsfinansiella läget. Det fick anstå med åtgärder för praktisk elevutbildning, särskild kurs i skogshushållning samt anvisande av medel för lån till anskaffande av skoljordbruk. Vidare begränsades statsbidragen till skolbyggnader, och en beslutad höjning av elevunderstödet ställdes på framtiden.

Förbättringen av den lägre lantbruksundervisningen bromsades därefter upp under krigsåren. Emellertid måste det anses nödvändigt att nu, när fredsförhållanden inträtt, det förlorade tages igen, så att skolorna kunna motsvara de krav som utvecklingen inom jordbruket numera ställer. Vid förra årets riksdag beslutades en viss höjning av anslaget till byggnadsarbeten vid de lägre lantbruksundervisningsanstalterna, men denna höjning var alltför ringa i förhållande till det stora behovet av medel för detta ändamål.

Betydelsen av utökade åtgärder på ifrågavarande område är uppenbar. Som bekant råder inom jordbruksnäringen en synnerligen allvarlig brist på arbetskraft, och denna brist kan genom befolkningsutvecklingen väntas bli ytterligare accentuerad under de närmaste årtiondena. Vi vilja ej i detta sammanhang diskutera de olika medel, vilka förordats för anpassningen av jordbruket efter de sammankrympande folkresurserna. Vi vilja endast påpeka, att när man från olika håll rekommenderar en rationalisering av jordbruksdriften, vilken till avsevärd del tar sikte på en investering av kapital i jord, byggnader, tekniska anordningar och maskiner, så synes man ofta glömma, att kapital i alltför ringa utsträckning investerats för att skaffa de inom jordbruket arbetande människorna utbildning för sin verksamhet.

Man diskuterar olika metoder för en fortsatt effektivisering av jordbruksdriften, men det förefaller som om ingen meningsskiljaktighet borde råda därom att en viktig hävstång härvidlag måste vara, att jordbrukarna i större utsträckning än hittills erhålla praktiska och teoretiska kunskaper om ett jordbruks rationella skötsel. Det måste anses vara av stor vikt att kunskap sprides om de vetenskapliga rön, till vilka jordbruksforskningen kommit och framdeles kommer, samt om ekonomiskt-organisatoriska former för jordbruksproduktionens bedrivande.

Det är obestriddligt att mycket återstår att göra inom det här berörda området. Vi avstå från att siffermässigt belysa jordbruksbefolkningens tillbaksatta ställning i fråga om yrkesutbildning i jämförelse med den yrkesutbildning som står till buds inom stadsnäringarna. Detta faktum torde vara allmänt känt och erkänt.

Vi kunna mycket väl förstå den återhållsamhet, som under krigsåren iaktogs i fråga om stöd, utbyggnad och förbättring av den lägre lantbruksundervisningen, men vi anse, att krishushållningen på detta område nu bör definitivt upphöra. Vi påminna om att 1939 års riksdagsbeslut rörande statens medverkan till anskaffande av skoljordbruk ännu ej är genomfört. 1946 års riksdag begärde utredning om sådan ändring av bestämmelserna angående statsbidrag till byggnadsarbeten vid lägre lantbruksundervisningsanstalter, att dylika bidrag må kunna utgå även till anskaffande och istandsättande av skoljordbruk, och denna utredning har verkställts av lantbruksstyrelsen, men departementschefen anser sig icke kunna taga ställning till frågan, innan resultaten föreligga av nu pågående utredningar rörande yrkesutbildningen och trädgårdsundervisningen. Vi konstatera vidare, att i årets statsverksproposition under nionde huvudtiteln begäres ett anslag av endast 4 milj. kr. till byggnadsarbeten vid lantmanna- och lanthushållsskolor, trots att medelsbehovet är väsentligt större.

Lantbruksstyrelsen redovisar i skrivelse av den 31 augusti 1946 att av de medel, som ställts till förfogande för bidrag till byggnadsarbeten vid dessa skolor, sammanlagt 9 200 000 kronor, ha redan beviljats statsbidrag till 21 skolor med sammanlagt 5 673 900 kronor. Följaktligen finnas 3 526 100 kronor tillgängliga för utlämnande av statsbidrag under innevarande budgetår. Ansökningar från 10 skolor om statsbidrag med sammanlagt 1 498 000 kronor voro vid nämnda tidpunkt föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Dessutom hade till lantbruksstyrelsen inkommit ansökningar om statsbidrag till nybyggnader m. m. från 26 skolor representerande en sammanlagd byggnadskostnad av omkring 15 800 000 kronor, av vilket belopp omkring 11 850 000 kronor skulle erfordras såsom statsbidrag. Skulle för samtliga byggnadsarbeten, rörande vilka ansökningar inkommit, beviljas statsbidrag under nästa budgetår, kommer sålunda att erfordras ett anslag av 1 498 000 + 11 850 000 — 3 526 000 eller 9 822 000 kronor. Vidare kunna enligt vad lantbruksstyrelsen uppger väntas inkomma ansökningar om bidrag från ytterligare ett antal skolor.

Om den under krigsåren eftersatta utbyggnaden av den lägre lantbruksundervisningen nu på en gång skulle genomföras, så skulle det således erfordras ett anslag av omkring 10 milj. kronor för nästa budgetår. Med hänsyn till det föreliggande läget på arbetsmarknaden anser sig lantbruksstyrelsen emellertid icke kunna begära mera än 5 milj. kronor. Departementschefen anser visserligen, att en medelsanvisning av denna storleksordning skulle vara önskvärd för att få till stånd utvidgnings- och förbättringsarbeten vid dessa skolor, men anser att förhållandena på arbetsmarknaden och knappheten på byggnadsmaterial tvingar till en ytterligare nedprutning av anslagsbeloppet.

Han föreslår således endast ett anslag på 4 milj. kronor, vilket i jämförelse med innevarande budgetår utgör en ökning av 1,4 milj. kronor.

De skäl som departementschefen anfört för sitt ståndpunktstagande äro värda beaktande. Det gäller emellertid att väga brådskande och mindre brådskande investeringsbehov mot varandra. Utbyggnaden av den lägre lantbruksundervisningen måste härvidlag tillerkännas högsta angelägenhetsgrad, och vi kunna med hänsyn härtill ej biträda, att en så stor nedprutning sker i jämförelse med det aktuella behovet som lantbruksstyrelsen och departementschefen föreslagit.

Med hänsyn till vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att till bidrag till byggnadsarbeten vid vissa anstalter inom den lägre lantbruksundervisningen anvisa ett reservationsanslag av 8 miljoner kronor.

Stockholm den 22 januari 1947.

S. G. W. Wahlund.

Joh. Friggeråker.

Gärda Svenson.

Arthur Heiding.

Gustav Hallagård.

Gust. Elofsson

i Vä.

Karl Persson.

Gust. E. Andersson.

K. A. Westman.

Gunnar Lodenius.

Ivar Persson.